

Právo evropské unie I

Ústavní a institucionální právo

Co je EU?

Evropská unie je mezinárodní uskupení spojující evropské (členské) státy v politickou a ekonomickou unii, jejímž cílem je mj. zlepšit mezinárodní spolupráci a ekonomickou prosperitu všech zúčastněných států.

V současnosti má EU **27 členských států** a **447 miliónů obyvatel**.

Co je právo EU?

Evropská unie je složitý celek, který sdružuje státy s různými tradicemi a zájmy. Aby mohla efektivně fungovat, potřebuje jasná pravidla určující, kdo rozhoduje a jak se tato rozhodnutí uplatňují.

Tato pravidla tvoří **právo Evropské unie** – specifický právní systém, který je závazný pro členské státy i jejich občany a v mnoha oblastech má **přednost** před právem národním. Pod tímto pojmem se skrývají nejen mezinárodní smlouvy mezi členskými státy, ale také právní akty, které usilují o **sbližování národních právních řádů** v rámci EU.

Problém: Představte si, že jste majitel e-shopu. Přejde k vám zákazník a chce vrátit zboží – říká, že má ze zákona právo vrátit ho do 14 dní bez udání důvodu. Vy ale máte v obchodních podmínkách napsáno, že vrácení zboží nepřijímáte. Váš právník vám říká, že vaše podmínky jsou v souladu s českým zákonem, který byl napsán ještě před vstupem ČR do EU. Zákazník ale tvrdí, že mu právo EU dává jiná práva. Kdo má pravdu?

Řešení:

Dělení práva EU

- **Primární právo** Evropské unie tvoří základní právní rámec EU, tedy „nejvyšší“ **pravidla**, ze kterých celá Unie vychází. Patří zde především zakládající smlouvy, jako je Smlouva o Evropské unii a Smlouva o fungování Evropské unie. Určuje.
- **Sekundární právo** EU jsou konkrétní právní předpisy a patří zde například nařízení, směrnice a rozhodnutí. Tato pravidla už **řeší konkrétní oblasti**, jako je ochrana spotřebitele nebo životní prostředí, a musí být vždy v souladu s primárním právem.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Právo evropské unie I

Ústavní a institucionální právo

Formy právních aktů EU

- **1) Nařízení:** jsou **přímo závazné** právní akty, které se vztahují na všechny členské státy EU a **začínají platit ihned po schválení**, aniž by byly vyžadovány další kroky. Např. **GDPR**.
- **2) Směrnice:** právní akty, které zavazují členské státy, aby jejich obsah **převedly do svého právního řádu**. Až poté začínají práva a povinnosti platit pro fyzické osoby (člověk) a právnické osoby (např. obchodní společnost) v daném státě. Směrnice jsou nástrojem **harmonizace** národních právních řádů, tj. dochází k jejich sblížení, aby ve všech členských státech platila stejná pravidla.
 - **Příklad:**
 - *Směrnice EU 2023/970 o transparentnosti odměňování je příkladem harmonizace právních řádů v EU. Evropská unie v ní stanoví cíl, aby zaměstnanci měli větší přehled o odměňování a aby bylo zajištěno rovné odměňování mužů a žen za stejnou nebo srovnatelnou práci.*
 - **Výsledek:** každý členský stát, včetně ČR, musí tato pravidla převést do svého právního řádu, například do zákoníku práce. Díky tomu se postupně sblíží pravidla v jednotlivých státech, i když konkrétní právní úprava může vypadat v každé zemi trochu jinak.
- **3) Rozhodnutí:** závazné právní akty, které se však vztahují pouze na subjekty, jimž jsou určeny.
- **4) Stanoviska** a **5) doporučení:** právně nezávazná. Mají povahu “dobré rady”.

Soudní dvůr EU

Právní instituce EU

Video

- **Evropská komise připravuje** návrhy nových evropských právních předpisů.
- **Evropský parlament** a **Rada EU** je obvykle **přijímají** tzv. řádným legislativním postupem, dělí se o legislativní pravomoc.
- **Soudní dvůr EU** zajišťuje, aby byly právní akty EU **vykládány** a **uplatňovány** ve všech členských státech stejně a aby se jimi členské státy řídily.
- Soudní dvůr EU sídlí v
- Soudní dvůr EU dále řeší **právní spory mezi členskými státy a institucemi EU**, například v případě sporu mezi Polskem a Evropskou komisí ohledně reformy polského soudnictví. Komise podala žalobu k SDEU, protože měla za to, že změny porušují zásady právního státu. Soud rozhodl, že některá opatření Polska nejsou v souladu s právem EU.
- Na Soudní dvůr EU se mohou obrátit také národní soudy (např. český soud) s tzv. **předběžnou otázkou**, kdy se tento národní soud dotazuje na výklad práva EU.

Příklad:

EU přijme směrnici na ochranu spotřebitele, kterou musí členské státy převést do svých zákonů (transpozice). Státy mají určitou volnost, ale výsledek musí být srovnatelný. Pokud ji některý stát převede špatně a poskytne nižší ochranu, může zasáhnout soud, aby byla pravidla v EU uplatňována jednotně.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Právo evropské unie I

Ústavní a institucionální právo

PLÁN HODINY

0.–3. minuta

- Úvodní administrace a absence.

4.–10. minuta

- Vyučující přečte **Co je EU?** a **Co je právo EU?**

11.–18. minuta

- Vyučující zadá žákům problém, žáci diskutují ve dvojicích o možném řešení. *Představte si, že jste majitel e-shopu. Přejde k vám zákazník a chce vrátit zboží – říká, že má ze zákona právo vrátit ho do 14 dní bez udání důvodu. Vy ale máte v obchodních podmínkách napsáno, že vrácení zboží nepřijímáte. Váš právník vám říká, že vaše podmínky jsou v souladu s českým zákonem, který byl napsán ještě před vstupem ČR do EU. Zákazník ale tvrdí, že mu právo EU dává jiná práva. Kdo má pravdu?*
- **Řešení:** Právo EU má přednost a 14denní lhůta je závazná – obchodní podmínky ji nemohou zrušit ani omezit. Úprava byla přenesena do občanského zákoníku.

19.–28. minuta

- Vyučující projde části **Dělení práva EU** a **Formy právních aktů EU** a uvede příklady.

29.–42. minuta

- Vyučující s žáky projde část **Právní instituce EU** a zdůrazní roli Soudního dvora EU.
- Žáci **vyhledají**, kde SDEU sídlí a zapíší do pracovního listu.
- Vyučující žákům **promítne budovu SDEU** (lze využít fotografii žáků naší školy, když SDEU navštívili v rámci Erasmu, a to pomocí QR kódu, popř. [zde](#)). Jde o fotografii 1 a 3.
- Vyučující promítne krátké video o legislativním procesu v EU, a to pomocí QR kódu, popř. [zde](#). Lze zapnout české titulky. *Mezipředmětové vztahy: AJ.*

43.–45. minuta

- **Shrnutí.**
- Žáci provedou krátkou **autoevaluaci**, v rámci které zhodnotí, co věděli a co nového se naučili.
- **Závěr.**

Spolufinancováno
Evropskou unií

Právo evropské unie I

Ústavní a institucionální právo

ZDROJE

- Bartošová, J., Janušová, M., Krešne, M., Machala, P., Pivodová, Š., Průcha, J., Řepišťáková, P., Vlasáková, G., & Vondráčková, K. (2023). *Základy společenských věd: učebnice pro střední odborné školy : v souladu s RVP. Taktik.*
- Dvořák, J. a kol. (2015). *Odmaturuj ze společenských věd: aktualizováno k 1.1.2015.* Didaktis.
- Stehlík, V., Hamulák, O., & Petr, M. (2017). *Právo Evropské unie: ústavní základy a vnitřní trh.* Leges.
- <https://www.consilium.europa.eu/cs/council-eu/decision-making/ordinary-legislative-procedure/>
- <https://www.ssprool.cz/fotogalerie/projektova-cesta-v-ramci-programu-erasmus>

Financováno Evropskou unií. Názory vyjádřené jsou názory autora a neodráží nutně oficiální stanovisko Evropské unie či Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani EACEA za vyjádřené názory nenese odpovědnost.

Spolufinancováno
Evropskou unií